



# Konkurransen, koordinering og politisk kontroll – erfaringer fra kunnskapspolitikken

Partnerforums høstkonferanse 2014

29 oktober 2014

Åse Gornitzka



# Modernisering...

... og «steinalder»-spørsmålet:

Avveining mellom behov for  
«system», koordinering og politisk kontroll

versus

Desentralisering, fleksibel lokal tilpasning og institusjonell  
autonomi i offentlig virksomhet



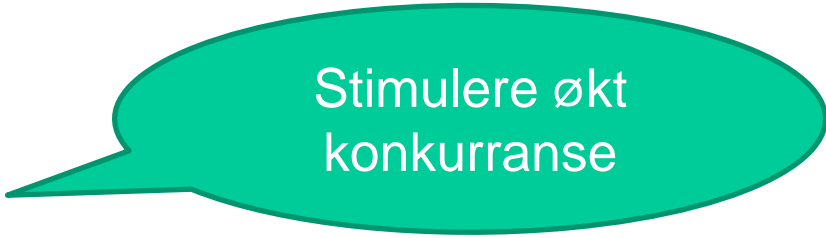
# Moderniseringsagenda

- Global “reformoppskrift” med tre elementer
- Offentlig virksomhet som strategisk, handlende organisasjoner med profesjonell ledelse og administrasjon
- Konkurransen som sentral koordineringsmekanisme
- Markedsanaloge finansieringsformer (“produce on demand and get paid on delivery”)

# Globale reformoppskrifter ...

...blir rammen for nasjonale reformer

- Autonomireformer
  - Styring og ledelse
  - Strukturreformer
- 
- Finansieringsreformer:
    - 1) fokus på prestasjoner og kvalitet
    - 2) strategisk satsing (øremerking)
    - 3) fra offentlig til privat finansiering



Stimulere økt konkurranse



# Hva skjer med offentlig(e) virksomhet(er) i moderniseringsprosessen?

- organisatorisk transformasjon?
- Antagelse om en transformasjon fra løst koblede arenaer til integrerte organisasjoner med
  1. identitet
  2. hierarki
  3. rasjonalitet



# Konkurransen under ulike sektorbetingelser – U&H

- Konkurransen om ressurser/penger
- Konkurransen om studenter
- Konkurransen om ansatte
- Konkurransen om prestisje og reputasjon
  
- Sette institusjonene fri for å konkurrere, ikke bare nasjonalt, men også europeisk og globalt, på ulike markeder



# Modernisering under ulike nasjonale betingelser og styringstradisjoner

Globale reformoppskrifter blir gjenstand for:

- Nasjonale bufre
- Nasjonale filtre
- Nasjonale sluser

Eksempler og erfaringer





# Modernisering på amerikansk

- Har «moderne» organisatoriske kjennetegn (siden 1980-tallet)
- Konkurransen om
  - Studenter & Ansatte
  - Føderale forskningsmidler
  - Næringslivsfinansiering
- Konkurransetilstander:
  - «prestisjeøkonomi»
  - Relativt lite offentlige midler
- Men offentlig (delstatsnivå) kontroll av *strukturen* i sektoren



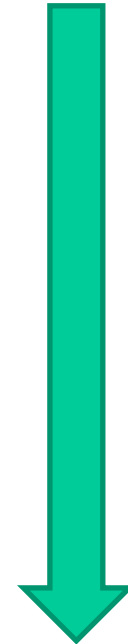


# Modernisering på tysk

- Tyskland: konkurranse om status (excellence) men «lite» konkurranse om studenter (koordinering via pakt)
- Østerrike: modernisering gjennom institusjonell autonomi; samtidig statuskonsentrasjon gjennom «ny-organisering»
- Sveits: arbeidsdeling i stedet for konkurranse; høy andel offentlig finansiering, høy grad av institusjonell autonomi, få rapporteringskrav

# Konkurransen og koordinering - Nederland

- Reformen som legger seg lagvis:
  - Selvregulering
  - Konkurransen
  - Avtaler mellom institusjon og sentrale myndigheter basert på forhandlinger



# Modernisering og den nordiske modell

- Antagelsen om felles nordisk likhetskultur som buffer mot konkurranseorienterte, markedsnære reformagendaer
- Følger de samme reformspor?





# Modernisering etter “oppskrift” i Norden?

- Autonomireformer introduseres med ganske likelydende argumentasjon
- Introduksjon av resultatbasert finansiering
- Profesjonalisering av institusjonell ledelse/administrasjon



# Modernisering på nordisk

- Konkurransen med noen innslag av privatisering
- Nordiske landene tilpasser seg globale reformoppskrifter senere enn mange andre land - “kulturell friksjon”?
- Fremdeles markedsanaloge elementer som er politisk tabu
- Relativt store forskjeller i hvordan markedsanaloge elementer blir oversatt til *de facto* instrumenter – de overordnede ideene reiser lettere enn instrumentene



# Norge

- Relativt konservativ mht. formell institusjonell tilknytningsform
- Radikal finansieringsreform
- Prestasjonskomponent i finansieringsmodell - incentiver “virker”, men ikke akkurat som man tror
- **Systemdynamikk uten politisk kontroll?**



# Modernisering... tilbake til steinalder spørsmålet

politisk kontroll over systemutvikling

versus

institusjonell autonomi